

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв

**Кафедра методики викладання образотворчого і декоративно-прикладного
мистецтва та дизайну**

**СИЛАБУС
ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
«Філософія візуальних мистецтв»**

**Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Освітня програма Середня освіта «Образотворче мистецтво»
Спеціальність 014 «Середня освіта»
Спеціалізація: 014.12 «Образотворче мистецтво»
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка**

**Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1
від «4» вересня 2023 р.**

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва освітнього компонента	Філософія візуальних мистецтв
Викладач (-і)	Дяків Марія Володимирівна
Контактний телефон Викладача	+38 0679586553
Е-mail викладача	maria.dyakiv@pnu.edu.ua
Формат освітнього компонента	офлайн/онлайн
Обсяг освітнього компонента	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Четвер, 15.00-16.00
2. Анотація до освітнього компонента	
<p><u>Предметом</u> вивчення освітнього компонента є сфера філософського знання, що вивчає природу мистецтва. Естетичне ставлення до дійсності, що міститься у всіх видах людської діяльності, не могло не стати предметом самостійного культивування. Таким особливим видом людської діяльності, в якому естетичне, втілюючись у художнє, є і зміст, і спосіб, і мета, є мистецтво. Мистецтво - це професійна сфера діяльності, в якій естетичне свідомість із супутнього елемента перетворюється в основну мету. Предмет науки впливає на її методи, тобто прийоми, способи дослідження об'єкта.</p> <p>Філософія візуальних мистецтв це галузь філософського знання, що передбачає висвітлення основних етапів розвитку філософської теорії мистецтв, а також поглиблений аналіз його художньої образної природи та соціокультурних функцій. В процесі навчання у студента повинна сформуватись естетична позиція, щодо розуміння та оцінки творів мистецтва. Курс передбачає вивчення історичного становлення філософії мистецтв; онтологічні та феноменологічні аспекти мистецтва, його поліфункційна природа та специфіка образно-символічної мови.</p> <p>Програма освітнього компонента передбачає системне та послідовне вивчення та засвоєння матеріалу студентами протягом семестру. Вивчення основ філософської думки про мистецтво розпочинається з античних часів і завершується найбільш прикметними теоріями мистецтва сучасності.</p> <p>В результаті підготовки студента за курсом освітнього компонента розвивається абстрактне та художньо-філософське мислення, що є невід'ємною умовою розвитку творчої особистості в полікультурному просторі України. Освоєння сучасних методів та принципів роботи універсального художника-педагога є метою вивчення пропонованого курсу.</p>	
3. Мета та цілі освітнього компонента	
<p>Мета вивчення освітнього компонента полягає у формуванні уявлень про основні проблеми розвитку філософії мистецтв, її історію, категорії, поняття та підходи до вирішення сучасних естетичних та соціокультурних аспектів. Вивчаючи філософські, естетичні, мистецтвознавчі вчення про розуміння ролі мистецтва у житті людини студентом набуваються особливі знання, що допомагають в подальшому процесі творчості збагнути концептуальне наповнення мистецьких зображень. В процесі вивчення філософських теорій про мистецтво розширюється коло знань про буття, людину, свідомість, культуру тощо.</p> <p>Основними цілями є вироблення ціннісних орієнтирів сприйняття творів мистецтва, розуміння історичного становлення та розвитку мистецтва загалом у контексті соціокультурних змін. Застосування філософських знань в галузі рисунку, живопису, історії мистецтв, композиції, кольорознавства для творення концептуального авторського мистецтва, що підкріплене світоглядними ідеями пізнання та візуалізації художником світу. Теоретичний матеріал підібраний так, що студенти одержують цінні відомості щодо історії розвитку філософії візуальних мистецтв, відомості щодо розвитку цього напрямку філософського вчення протягом світової історії мистецтв. Тому розглядаючи філософські теорії розвитку мистецтва студент збагачується пізнанням змісту і суті великих мистецьких епох, отримує вміння аналізу сучасних мистецьких тенденцій з огляду на розуміння їх через призму філософського мислення.</p>	

В курсі філософії візуальних мистецтв використані найбільш яскраві та показові міркування теоретиків минулого і сучасності, які цілком задовольняють художньо-естетичне розуміння мистецтва, а в ньому і творчості окремих особистостей. Виконання найскладніших завдань завжди розпочинається з поступових етапів, в яких виявляються уміння студента самореалізувати та поєднати ідею з практикою; навчити організовано та творчо працювати – основне завдання курсу; засвоїти знання та розкрити власний творчий потенціал.

Відповідно до вимог освітньої програми студенти повинні:

знати :

- предмет, структуру та основні функції філософських знань про мистецтво;
- зміст та призначення основних мистецьких категорій;
- історичні етапи розвитку філософії мистецтва;
- головні філософські проблеми, що породжують дискусії у мистецтві.

вміти :

- опанувати історичні та теоретичні аспекти філософського знання про мистецтво;
- розвивати критичні та аналітичні здібності мислення;
- вміти формулювати мистецькі проблеми під кутом зору їх філософського осмислення;
- стежити за новітніми досягненнями вітчизняної та зарубіжної філософської науки і практики, які відносяться до сфери професійної діяльності студента;
- творчо мислити, вирішувати складні мистецькі проблеми інноваційного характеру; практично застосовувати здобуті світоглядні знання у авторській творчості.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі образотворчої та освітньої діяльності, які вимагають достатнього інтелектуального потенціалу, а також поглибленого рівня знань та вмінь інноваційного характеру.

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність до узагальнень, абстрактного мислення, поєднання аналізу та синтезу для розуміння процесів та явищ в освітній галузі.

ЗК 2. Готовність здійснювати освітню та науково-дослідницьку діяльність на основі гуманістичного світогляду й розуміння суті педагогічних явищ та процесів.

ЗК 6. Здатність до критичного аналізу і оцінки сучасних мистецьких та педагогічних явищ, продукування нових ідей в процесі вирішення практичних завдань, комплексних та інноваційних проблем.

ЗК 7. Готовність на основі самопізнання формувати власний індивідуальний стиль науково-педагогічної та художньо-творчої діяльності та професійного спілкування, - здатність до самовдосконалення та самовиховання.

Фахові компетентності.

ФК 1. Здатність використовувати інноваційні педагогічні технології навчання в процесі викладання образотворчих дисциплін; застосовувати засоби викладання, методи, прийоми, відповідно меті та змісту навчання образотворчого мистецтва в закладах загальної середньої і профільної та позашкільної освіти, закладах культури, а також в закладах вищої освіти; здійснювати контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів та ЗВО з образотворчого мистецтва.

ФК 6. Здатність використовувати історичний досвід та досягнення сучасної образотворчої освіти у власній педагогічній діяльності.

ФК 7. Здатність до усвідомлення основних закономірностей розвитку сучасного українського та зарубіжного українського мистецтва, основні проблеми, різні наукові погляди на його становлення та розвиток, концепції художнього образу в українському та зарубіжному мистецтвознавстві.

Програмні результати навчання

Знання та розуміння.

ПРН 4. Знання основних закономірностей розвитку сучасного українського та зарубіжного образотворчого мистецтва, основних проблем, різних наукових поглядів на його становлення та розвиток, концепції художнього образу в українському та зарубіжному мистецтвознавстві.

Застосування знань та розумінь.

ПРН 5. Володіння практичними способами пошуку, аналізу та оброблення наукової освітньої

та мистецької інформації з використанням сучасних ІКТ.

ПРН 13. Уміння підбирати систему завдань для контролю і корекції знань учнів, студентів; здійснювати усний, письмовий та тестовий контроль на заняттях; вести облік результатів контролю знань, умінь та навичок.

Формування суджень.

ПРН 14. Здійснювати освітню й науково-дослідницьку діяльність на основі гуманістичного світогляду й розуміння суті педагогічних явищ і процесів.

ПРН 15. Критичний аналіз та оцінка сучасних мистецьких та педагогічних явищ, продукування нових ідей в процесі вирішення практичних завдань, комплексних та інноваційних проблем.

ПРН 16. Візуальне та вербальне поширення ціннісних орієнтацій у суспільстві; здійснювати компетентну оцінку подій художнього життя, мистецько-педагогічної діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	20
Практична робота	10
Самостійна робота	60

Ознаки освітнього компонента

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
3	014 «Середня освіта»	2	вибірковий

Тематика освітнього компонента

Тема	кількість год.		
	лекції	практичні заняття	сам. роб.
Тема 1. Вступ у філософію мистецтв. Філософські теорії мистецтва епохи античності.	2		
Тема 2. Філософські принципи розуміння мистецтва у добу середньовіччя.	2		15
Тема 3. Філософія мистецтв Нового часу.	2		
Тема 4. Філософські концепції мистецтва новітньої доби.	2		15
Тема 5. Філософські постулати мистецтва модернізму.	2	2	
Тема 6. Теорія мистецтв в проблематиці філософського осмислення.	2	2	
Тема 7. Феноменологія та герменевтика мистецтв.	2	2	
Тема 8. Семіотика мистецтва (філософські аспекти сприйняття).	2		15
Тема 9. Соціокультурні функції мистецтва у суспільстві.	2	2	15
Тема 10. Діалектика мистецтва. Філософське осмислення проблем розвитку.	2	2	

6. Система оцінювання освітнього компонента

Загальна система оцінювання освітнього компонента	<p>Вид контролю – залік. Максимальна кількість балів – 100. Практичні заняття – 40 балів; Тестування – 20 балів; Контрольна робота – 20 балів; Самостійна робота / індивідуальне/творче завдання – 20 балів.</p>
---	---

Вимоги до письмових робіт	Тестування – 20 балів; Контрольна робота – 20 балів; Самостійна робота – 20.
Практичні заняття	Максимальна оцінка – 100 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань
Підсумковий контроль	Форма контролю - залік; Форма здачі – виконання завдань.

7. Політика освітнього компонента

1. Викладання курсу та взаємодія із здобувачем вищої освіти ґрунтуються на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням

<https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

2. Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.).

3. Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора № 447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора № 417 від 03 липня 2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf та «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf>.

4. Неформальна освіта зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Аветисян А. І. Культурфілософські акценти візуальної теорії Томаса Мітчела // ФіП. 2017. № 2. С. 4 – 11.
2. Адорно Т. Теорія естетики. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. 518 с.
3. Алфьорова З. І. Межі видимого. Становлення візуального мистецтва: монографія // Харківська державна академія культури. Харків: [б. в.], 2008. 268 с.
4. Ареф'єва, А. Ю. Антропологічний, семіологічний та візуальний повороти як інтерпретанта культурогенезу мистецького синтезу // Humanities Studies. 2021. Випуск 9 (86). С. 11 – 17.
5. Беньямін В. Мистецький твір у доробку своєї технічної відтворюваності / В. Беньямін; пер. з нім. Ю. Рибачук // Вибране. Львів: Літопис, 2002. С.53 – 97.
6. Левчук Л. Т., Кучерюк Д. Ю., Панченко В. І. Естетика: Підручник. Київ: Вища школа, 1997. 399 с.
7. Лисий Іван. Філософія і мистецька культура. Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2004. 368 с.
8. Мараєва У. Історія та філософія мистецтва: навчально-методичні рекомендації (для

студентів другого (магістерського) рівня за спеціальністю 033 «Філософія»). Навчально-методична серія «КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ»; [Ужгород.нац.ун-т; Ф-т сусп. наук; каф. філософії]. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2021. 43 с.

9. Міронова Т. В. «Художні» та «візуальні» образи у сучасному образотворчому мистецтві // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2021. №1. С. 64-70.

10. Пушкова О. А. Естетичні практики у сучасному візуально-антропологічному дискурсі // Вісник Черкаського університету. Серія «Філософія». 2019. № 2. С. 77 – 85.

11. Філософія архітектурної творчості: навчальний посібник / С. Г. Буравченко, В. В. Карпов, Л. Н. Бармашина, О. Г. Пивоваров, Н. В. Бжезовська ; за заг. ред. канд. архіт., проф. С. Г. Буравченка. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 228 с.

12. Філософська думка України: імена та ідеї. Навчально-методичний посібник. Друге доповнене видання (Возняк С. М., Голянич М. Ю., Москаленко Ю. М.). Івано-Франківськ: Плай, 2003. 136 с.

Додаткова література:

1. Беньямін В. Мистецький твір у добу своєї технічної відтворюваності // Беньямін В. Вибране. Львів: Літопис, 2002. С. 53–97.

2. Гадамер Г.-Г. Актуальність прекрасного // Герменевтика і поетика. Київ: Юніверс, 2001. С. 51 – 99.

3. Гадамер Г.-Г. Естетика і герменевтика // Герменевтика і поетика Київ: Юніверс, 2001. С. 7–15.

4. Ничкало С. А. Мистецтвознавство: Короткий тлумачний словник. Київ: Либідь, 1999. 208 с.

5. Павлова О., Тормахова А. Візуальні практики та комунікація. Київ: ВПИ «Київський університет», 2018. 223 с.

6. Орлова Т. І. Естетика синтезу: категорії, універсалії, парадигми: (В контексті художньої творчості) // Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури. Київ: Абрис, 2002. 159 с.

7. Сучасне українське мистецтво: концепти, стратегії, візуальні практики. Збірник матеріалів VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (11-12 листопада 2021 року). Черкаси: [ФОП Гордієнко], 2021. 120 с.

Викладач: Дяків Марія Володимирівна,

доцент кафедри методики викладання
образотворчого і декоративно-
прикладного мистецтва та дизайну